

KIELLAND-ULYKKEN Politietterforskeren

Venstre krever gransking >>

– Vi spurte også om hva de trodde om årsaken. Mange hadde hørt et smell. Mange hadde sett plattformfoten flyte i havet ved siden av. Jeg husker ingen som snakket om feil drift av plattformen den gangen, sier pensjonert politietterforsker Torbjørn Knutsen. FOTO: FRISSEK KJERNV

Politiet Gunnar Molauq om bord i «Alexander L. Kielland» etter smulgen i 1983. FOTO: ANET S. HOFFDAL

– Det var ikke politiets oppgave å finne årsaken, det var granskingkommissjonens ansvar. Politiet skulle vurdere lovbrudd, forteller Torbjørn Knutsen. FOTO: FRISSEK KJERNV

Her, fra kalen i Hillevig, gikk båtene til den vakkerte plattformen som lå opp med like østfor i Gandfjorden. FOTO: FRISSEK KJERNV

– Sannheten er kommet fram. Årsaken er klarlagt

► Pensjonert politietterforsker Torbjørn Knutsen var **førstemann om bord** i Kielland-plattformen og har fulgt debatten om ulykken i 36 år. Han tror sannheten er kommet fram og at årsaken til ulykken allerede er klarlagt.

STAVANGER

– Her er beviset.

Politietterforsker Torbjørn Knutsen peker på et fotografi i den offisielle, norske granskingrapporten som viser hvor sprekken i «Alexander L. Kielland»-plattformen begynte.

Den franske sprekken

«Sprekken hadde vært der siden riggen ble bygd i Frankrike, og det var denne sprekken som forårsaket ulykken, havariet og katastrofen». Slik oppsummerer den regjeringsoppnevnte kommisjonen ulykken i sin rapport. Knutsen støtter konklusjonen og mener at vi allerede har fått svar på hvorfor ulykken skjedde.

Knutsen var førstemann om bord i «Alexander L. Kielland»-plattformen etter smulgen i 1983, sammen med politifolkene Sven Tunnese og to ansatte i Stolt-Nielsen som hadde utført selve smulgen.

Plattformen manglet fortsatt et par grader på å komme i vater da Knutsen og Tunnese gikk om bord. Det var et fryktelig syn. Plattformen var blitt maltraktet i havariet da den tippet rundt i Nordjøen 27. mars 1980. Siden hadde den ligget opp ned i tre og et halvt år. Gjørme, grunns, fløkkende instruser og et kasson av forvridd stål var det som møtte politimennene. Mens de tok sine første skritt på utsiden, kunne de høre gjen-

Kielland-ulykken

► **Ulykke:** 27. mars 1980 kantret og havarerte plattformen «Alexander L. Kielland» i Nordjøen.

► **Årsak:** Ulykken skjedde da et stag knakk og dro med seg den ene plattformfoten av. Deretter mistet plattformen balansen og gikk helt rundt etter 20 minutter.

► **To forklaringer:** Det finnes to offisielle årsakforklaringer: den norske og den franske.

► **Ombygget:** 123 mennesker omkom. 89 overlevde. 30 av de omkomne ble aldri funnet. Blant de 123 omkomne var britter, finner og tyskere. Flertallet var bosatt i Rogaland, på Sørlandet, i Hordaland og på Østlandet.

► **Ombygget:** «Alexander L. Kielland» var en ombygget borsplattform som ble brukt som borsplattform på Ekofiskfeltet.

► **Etter Stavanger Drilling** eide plattformen. Phillips Petroleum Company (ConocoPhillips) leide den.

Aftenbladets Magazin
lørdag 29. oktober

stander falle på innsiden. I havariet hadde møbler og metallredskaper samlet seg i taket. Nå var plattformen smudd, og tingene løstet fra slamm og delset i gulvet.

Fant bare seks

Det neste som truet dem om bord var levningene etter én av de savnede. Det ønsket ikke Knutsen å snakke så mye om.

Men de fant bare seks av i alt 36 omkomne. 30 ble aldri funnet. Det var 212 menn om bord da plattformfotene knakk og ulykken skjedde. 123 av dem døde.

Torbjørn Knutsen var 34 år gammel polititjenest og satt hjemme i stua i Stavanger sammen med familien denne torsdagen for påske i 1980. På slutten av Dagsrevyen kom meldingen om at en plattform hadde gått rundt i Nordjøen.

– Jeg sa til kona at det var umulig. Ti minutter etterpå ringte telefonen, og hele natta satt jeg på jobb og snakket med pårørende i telefonen. sier Torbjørn Knutsen i dag.

Det er 36 år siden, men fortsatt kan han snakke om ulykken, etterforskningen og møtet med de overlevende og etterlatte som om det skjedde i går.

Detaljerte sitter ikke fast i minnet på absolutt alle punkter, men hovedtrekkene har han klart for seg. De tre eksemplarene av granskingkommissjonens årsaka-

rapport er godt lest. Han har den hjemme og den er jevnlig framme.

Avviser eksplosjon

Han husker de forskjellige årsaksteoriene og kan beskrive at de etterforsket de fleste. Forvarett undersøkte bruddstedet på den avrevne leggen for å se om det hadde skjedd en eksplosjon om bord. Kommissjonen gjorde egne undersøkelser av stagen de hentet fra plattformen mens den lå opp ned. De fant ingenting.

Gjerneslammet om bord ble sendt til analyse for å avklare om riggen var overfylt med borelam, slik spekulasjonen gikk ut på. Den ble avkrefet.

Politiet lette etter narkotikalager om bord og etter penger som skulle stamme fra narkotikahandel. De fant ingenting.

Den samme sprekken?

Knutsen kjenner også historien om plattformfot Torstein Sæd som hadde observert en sprekk i «Alexander L. Kielland»-plattformen lenge før ulykken. Sprekken var i stag like ved plattformfotens som senere knakk.

– Så vidt jeg husker, ble plattformfotens skuffe, Erna Sæd, avhørt av etterforskningsleder Kjell Larsen, som nå er død, sier Knutsen.

Men opplysningene om sprekkene ble ikke vurdert som avgjørende eller relevante som årsakforklaring.

– Det kan ikke ha vært den fatale sprekk plattformfoten hadde sett, sier Knutsen.

Torbjørn Knutsen har lyttet til historien fra overlevende som jobbet om bord på «Alexander L. Kielland». De var ansatte i riggselskapet Stavanger Drilling, som eide plattformen og kjente den godt.

Det springende punktet er om sprekken som førte til bruddet, er den samme som plattformfot Sæd hadde observert i forkant. Neste spørsmål er om Kielland ble hevet i åpent farvann så høyt at de nedre stagen var synlige.

Heve plattformen i åpen sjø?

Knutsen erkjenner at mannskapet om bord sier at de hevet plattformen og isolerte stagen som vanligvis lå under vann, mens den lå på åpent hav.

– Jeg hører at de sier det, men jeg har veldig vanskeligheter for å tro at plattformfoten tok sjansen på å heve plattformen i åpent farvann med mange hundre mennesker om bord, med den faren dette innebar for stabiliteten, sier Knutsen.

Politiet samarbeidet med den regjeringsoppnevnte granskingkommissjonen som delvis også satt på plattformen i Stavanger. Politiet gjennomførte avhørene av overlevende og etterlatte. Kommissjonen gjennomførte også egne intervjuer, for eksempel av ledelsen i Stavanger Drilling.

Politiets oppgave

De overlevende ble avhørt av politiet da de kom til KNA-hotell på Løkkeveien og noen på Victoria hotell i Stavanger. De fleste ble fulgt opp gjennom nye samtaler senere.

– Anhørene var nok mer å regne som samtaler. Vi spurte om identitet, sikkerhetsopplæring og rammingsveier, sier Knutsen.

– Vi spurte også om hva de trodde om årsaken. Mange hadde hørt et smell. Mange hadde sett plattformfoten flyte i havet ved siden av. Jeg husker ingen som

snakket om feil drift av plattformen den gangen, sier Knutsen.

Det var heller ikke politiets oppgave å finne årsaken, det var granskingkommissjonens ansvar. Politiet skulle vurdere lovbrudd.

Det ble reist en gransking i Kristiansand der arbeidsgiver OIS, som hadde ansatt om bord på Kielland, ble tiltalt for brudd på kravene om sikkerhetsopplæring. Påtalemyndigheten tapte saken og dermed ble det ikke reist flere tiltal på dette punktet, selv om granskingkommissjonen også påpekte mangelfull opplæring og dårlig utstyr.

– I politiet tok vi dette til etterretning, sier Knutsen i dag.

– Hvis ulykken hadde skjedd i dag, hvordan ville etterforskningen vært annerledes. Jeg mener vi gjorde en grundig og god jobb.

– Årsaken til «Alexander L. Kielland»-ulykken står forklart i den norske granskingrapporten, sier Knutsen.

Om det franske forliket

– Hvorfor gikk norske interessenter på et forlik i det franske søksmålet, der de bare fikk én prosent av det opprinnelige kravet, hvis den norske kommisjonen hadde rett?

– Jeg vet ikke hvorfor. Kanskje var det politisk motivert. Kanskje var det et politisk motivert ønske om å unngå oppmerksomhet og skape ro om saken, sier Torbjørn Knutsen i dag.

ELLEN KONGSÅS
eilet.kongsas@aftenbladet.no